

Vergaderjaar 2009–2010

25 422

Opwerking van radioactief materiaal

Nr. 77

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT EN VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 februari 2010

Bij deze willen wij u op de hoogte stellen over de reparatie van de Hoge Flux Reactor in Petten (HFR) en de beschikbaarheid van radiofarmaca in 2010. Volgens de ons thans ter beschikking staande gegevens zullen er ook in 2010 verschillende periodes van tekorten aan radiofarmaca ontstaan. Elke periode zal enkele weken duren. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat de HFR vanaf 18 februari gedurende een half jaar buiten bedrijf zal zijn vanwege een onvermijdelijke reparatie aan het koelsysteem. In deze brief willen wij u op de hoogte stellen van de ernst en de duur van de verwachte tekorten en van de initiatieven die de betrokken organisaties (reactorexploitanten, farmaceutische bedrijven en artsorganisaties) en de overheden in Nederland en andere landen hebben genomen om deze dreigende tekorten zoveel mogelijk tegen te gaan of de gevolgen ervan te beperken.

Voorgeschiedenis

In februari 2009¹ hebben wij U op de hoogte gesteld van de problematiek rond de HFR, te weten de geconstateerde vervormingen in de koelwater uitlaatleidingen en de noodzaak om deze afwijkingen te repareren. Tevens hebben wij u toen geïnformeerd over het besluit van het kabinet om toe te staan dat de HFR vóór de reparatie tijdelijk (dat wil zeggen tot uiterlijk 1 maart 2010) in bedrijf werd genomen ten behoeve van de productie van radiofarmaca. Sindsdien is de reactor zonder problemen in bedrijf geweest.

Later in 2009² hebben wij u op de hoogte gesteld van de visie van het kabinet over de voorziening van radiofarmaca op lange termijn en over het voornemen van de exploitant van de HFR in Petten, de Nuclear Research and consultancy Group (NRG), een nieuwe reactor met de naam Pallas te bouwen. Deze visie was, korthedshalve, dat het kabinet positief staat tegenover de bouw van een nieuwe reactor, mits aan een aantal

¹ TK, 2008–2009, 25 422, nr. 65.

² TK, 2009–2010, 25 422, nr. 74.

voorwaarden wordt voldaan. Tot de komst van de nieuwe reactor zal de HFR in bedrijf blijven.

Reparatie van de Hoge Flux Reactor

De voorbereidingen voor de noodzakelijke reparatie van de HFR zijn in volle gang. Recent (11–15 januari) heeft het Internationaal Atoomenergie-agentschap (IAEA) op uitnodiging van de Kernfysische Dienst (KFD) het reparatieplan getoetst. Het team deskundigen dat de plannen toetste was positief over de voorbereiding van de reparatie; in het bijzonder het gebruik van proefmodellen (*mock-ups*) om de technici die de reparatie moeten uitvoeren, te trainen en de optimale reparatietechnieken te bepalen, werd gewaardeerd. Daarnaast heeft het IAEA een aantal waardevolle suggesties ter verbetering gegeven.

De reparatie gaat op 19 februari a.s. (week 7) van start. De HFR zal dan ruim 5 maanden uit bedrijf zijn. Na een aantal voorbereidende werkzaamheden zal begin april begonnen worden met het weghalen van het beton rond de leidingen van het koelsysteem. In mei start de reparatie van desbetreffende leidingen. Naar verwachting zijn de reparaties in juli afgerond en kan de reactor begin augustus (week 33) weer in bedrijf komen.

Beschikbaarheid van radiofarmaca in 2010

Per maand krijgen in Nederland 30 000 patiënten een radiofarmacon toegediend. De HFR heeft wat betreft de productie van medische radioisotopen een aandeel van 60% in de Europese markt en 30% in de wereldmarkt. De gevolgen van de vijf, mogelijk zes maanden sluiting van de HFR zullen Europees en mondiaal merkbaar zijn. Daarbij is ook nog het volgende van belang. De reactor in Canada, mondiaal de grootste producent van medische radioisotopen, is sinds mei 2009 buiten bedrijf vanwege een technische storing. Aanvankelijk zou deze reactor in november 2009 weer in bedrijf komen, maar dat is vooralsnog uitgesteld tot 1 april a.s. Geheel zeker is deze datum nog steeds niet. De periode dat de Canadese reactor buiten bedrijf is komt in elk geval gedeeltelijk overeen met de periode dat de HFR buiten bedrijf zal zijn.

De afgelopen maanden hebben wij met relevante organisaties in Nederland en daarbuiten gesproken over de verwachtingen ten aanzien van de beschikbaarheid van medische radioisotopen en het hieruit voortkomende eindproduct, de radiofarmaca. Tijdens dit overleg is gebleken dat de betrokken organisaties zich aanzienlijk hebben ingespannen om de verwachte tekorten tegen te gaan. De belangrijkste inspanningen zijn de volgende:

- De farmaceutische industrie heeft zich ingespannen om extra productiecapaciteit te bewerkstelligen via een onderzoeksreactor in de buurt van Warschau (Polen). Volgens planning zal deze reactor vanaf eind maart a.s. medische radioisotopen kunnen produceren.
- De Nederlandse overheid en de overheden van andere EU-lidstaten zijn verantwoordelijk voor het verlenen van de benodigde aanvullende vergunningen voor het transport van radioactieve stoffen. Hierbij wordt, binnen de wettelijke kaders, gewerkt aan een spoedige afhandeling.
- Op verzoek van de farmaceutische industrie zal de exploitant van de BR-2 reactor in België vier weken extra inlassen ten behoeve van de productie van medische radioisotopen.
- De exploitant van de Osirisreactor in Frankrijk heeft het onderhoudschema zodanig aangepast dat deze reactor pas buiten bedrijf zal gaan voor noodzakelijk onderhoud op het moment dat de reparatie van de HFR al geruime tijd gaande is. De Osirisreactor gaat later dit jaar lange tijd uit bedrijf (week 24 tot en met week 46).

- Nucleair-geneeskundigen zullen zich inspannen om de perioden van verwachte tekorten zo goed mogelijk op te vangen. Tijdens een recente periode dat de HFR langer buiten bedrijf was (juli 2008 tot februari 2009) hebben zij werkschema's aangepast, prioriteiten gesteld voor diagnostiek of behandeling en in voorkomende gevallen andere methoden voor diagnostiek en behandeling toegepast.
- De OESO heeft in juni 2009 een Task Force ingesteld met een mandaat van twee jaar. Nederland heeft met een aantal andere landen zitting hierin. De Task Force brengt de problematiek van de tekorten aan radiofarmaca in kaart en zoekt naar wegen om deze situatie te verbeteren, voor 2010 en de eerstvolgende jaren hierna maar ook voor de langere termijn. De Task Force werkt samen met wetenschappers, behandelaars, reactorexploitanten en farmaceutische bedrijven. De Task Force werkt ook samen met het IAEA.

Welke tekorten verwachten wij in 2010 en wat betekent dit voor de zorg?

De medische radioisotopen uit de HFR zijn goed voor een aandeel van 60% in de Europese markt en van 30% in de mondiale markt. De HFR gaat buiten bedrijf halverwege week 7. De verwachting, gebaseerd op informatie van farmaceutische bedrijven, is dat er een week later al tekorten ontstaan, maar dat deze in de periode vanaf week 12 tot 14 sterk zullen toenemen, in die zin dat slechts 20 tot 30% van de normale hoeveelheid radiofarmaca beschikbaar zal zijn.

Vanaf 1 april as. (week 13) zal de reactor in Canada (goed voor 40% van de wereldmarkt) volgens planning weer in bedrijf komen, al zullen er pas zeven tot tien dagen later medische radioisotopen beschikbaar komen. Vanaf eind maart zal er volgens plan ook productie plaatsvinden in de reactor in Polen. Desondanks zullen er tekorten ontstaan in week 18–22 en in week 27–28 in de orde van grootte van ongeveer 50%. Tussentijds is de beschikbaarheid van radiofarmaca bijna normaal. Overigens merken wij hierbij op dat het thans nog niet zeker is of de reactor in Canada daadwerkelijk weer in bedrijf zal gaan.

Van medische zijde is de verwachting dat er tijdens een periode van drie weken aansluitende tekorten wachttijden ontstaan in Nederland voor een stijgend aantal patiënten. Wekelijks stijgt dit aantal tot ruim 10 000 patiënten. Bij eventueel langer durende tekorten zullen artsen gedwongen zijn andere vormen van diagnostiek te kiezen. Per maand krijgen in Nederland 30 000 patiënten een radiofarmacon toegediend. Indien de aanvoer van de radiofarmaca nog verder daalt tot 25% van normaal, zullen ongeveer 22 500 patiënten hiervan de gevolgen ondervinden (zie de brief aan de Tweede Kamer van 12 februari 2009¹).

Een aanbod van de TU Delft

Tot slot willen wij nog melden dat de Technische Universiteit Delft aan de farmaceutische industrie heeft aangeboden om de reactor van het Reactor Instituut Delft (RID) tijdelijk in te zetten om een deel van de productie van medische radioisotopen over te nemen van de HFR². Het RID verzorgt momenteel onderwijs en verricht wetenschappelijk onderzoek. De technische, economische en veiligheidsaspecten van het voorstel van de TU-Delft worden nu bestudeerd door de betrokken partijen en het ministerie van VROM, om de haalbaarheid te toetsen.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
A. Klink

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer

¹ TK, 2008–2009, 25 422, nr. 65.

² <http://www.tudelft.nl/live/pagina.jsp?id=fe42bd83-62db-4782-b3dd-659b9811f6ca&lang=nl>